

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia (del.) Agnieszka Piotrowska

Protokolant: st.sekr.sąd. Agnieszka Lubańska

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2019 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w (...)

przeciwko D. B. (1)

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda (...) Banku (...) S.A. w K. na rzecz pozwanego D. B. (1) kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie od D. B. (1) kwoty 215.003,69 zł, w tym kwoty 197.785,56 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18.10.2018 r. do dnia zapłaty. Strona powodowa domagała się nadto zasądzenia na jej rzecz kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że nadmieniona wierzytelność wynika z tytułu zawartej z pozwanym umowy pożyczki z dnia 09.01.2013 r., której pozwany nie spłacił.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pełnomocnik pozwanego wskazał, że roszczenie strony powodowej zostało nakreślone w sposób ogólnikowy i nie zostało poparte dowodami, w związku z czym pozwany zdecydował podnieść, jak to określił „wszelkie możliwe zarzuty”. Zakwestionował zatem fakt zawarcia umowy, skuteczność jej wypowiedzenia, wysokość dochodzonego świadczenia, jak również podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

W piśmie przygotowawczym z dnia 15.05.2019 r. pełnomocnik powódki wskazał na niezasadność podniesionych przez pozwanego zarzutów, wnosząc o dopuszczenie dowodów z dokumentów, które wykazują istnienie, wysokość, jak również wymagalność dochodzonego roszczenia.

Pismem z dnia 03.07.2019 r. pozwany zweryfikował swoje poprzednie stanowisko procesowe wskazując, iż pomiędzy stronami bezsporny jest fakt zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki, zaś spór dotyczy sposobu rozliczania umowy oraz skuteczności jej wypowiedzenia. Pozwany oświadczył, iż wobec nieistnienia zadłużenia w dniu złożenia wypowiedzenia umowy, jak również niedokonania uprzednio wezwania do zapłaty, wypowiedzenie przedmiotowej umowy pozostaje nieskuteczne, co czyni powództwo bezzasadnym. Nadto pozwany podniósł zarzut tzw. sankcji

kredytu darmowego, wskazując że zawarta umowa pożyczki wbrew obowiązki ustawowemu nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia przez konsumenta od umowy, co daje podstawę do skorzystania z możliwości złożenia oświadczenia znajdującego podstawę w art. 45 Ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12.05.2011 r, co oznacza, że pozwany od początku istnienia umowy zobowiązany był jedynie do spłaty kapitału w 300 równych ratach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 9.01.2013 r. w (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w K. zawarł z D. B. (1) umowę o pożyczkę hipoteczną nr (...) opiewającą na kwotę 224.000 zł. Umowę zawarto na okres od 09.01.2013 r. do 20.08.2038 r. Jako zabezpieczenie spłaty pożyczki ustanowiono hipotekę na nieruchomości stanowiącej własność pożyczkobiorcy, która położona jest w G. przy ul. (...).

W §4 umowy wskazano, że pożyczkobiorca zobowiązuje się do spłaty pożyczki wraz z odsetkami oraz innymi zobowiązaniami wynikającymi z umowy pożyczki w 300 ratach kapitałowo-odsetkowych, przy czym termin zapłaty każdej raty co do zasady ustalono na 20 dzień każdego miesiąca, zaś termin zapłaty ostatniej raty ustalono na dzień 20.08.2038 r. Powyższe należności miały być spłacane poprzez pobieranie środków pieniężnych z rachunku osobistego pożyczkobiorcy, prowadzone w banku pożyczkodawcy, któremu pożyczkobiorca udzielił upoważnienia do pobierania z ów rachunku środków na spłatę zobowiązań wynikających z zawartej umowy pożyczki. Pożyczkobiorca zobowiązał się do zagwarantowania istnienia środków na nadmienionym rachunku bankowym i pozostawienia ich do dyspozycji banków we wskazanych w treści umowy terminach płatności zobowiązań.

W §4 ust. 6 umowy strony ustaliły kolejność zaspokajania należności banku wynikających z przedmiotowej umowy, z którego to zapisu wynikała generalna zasada, że roszczenia odsetkowe, koszty bankowe, windykacyjne, opłaty oraz prowizje posiadają pierwszeństwo w ich zaspokojeniu przed należnościami wynikającymi z zobowiązań z tytułu spłaty kapitału.

W § 5 umowy pożyczki wskazano, że niezapłacenie przez pożyczkobiorcę raty kapitałowo-odsetkowej w terminach wskazanych w umowie lub jej spełnienie w niepełnej wysokości powoduje, że należność ta staje się zadłużeniem przeterminowanym, od której to kwoty bank nalicza odsetki podwyższone, które w dniu zawarcia umowy wynosiły 23%.

Zgodnie z §7 ust. 7 w przypadku gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności bank ma prawo wypowiedzieć umowę za 30 dniowym okresem wypowiedzenia, po uprzednim pisemnym wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania.

W § 3 ust. 12 wskazano, że w przypadku skutecznego złożenia przez pożyczkobiorcę oświadczenia przewidzianego w art. 46 Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim bank nie będzie naliczał odsetek za kolejne okresy miesięczne do wysokości stanowiącej równowartość odsetek i innych kosztów pożyczki należnych bankowi za okres czterech lat poprzedzających dzień złożenia ww. oświadczenia (...).

/bezsporne; nadto: umowa o pożyczkę hipoteczną – k. 61-77; załącznik nr 3 – k. 168/

D. B. (1) pierwszą wpłatę stanowiącą spłatę zaciągniętej pożyczki dokonał w dniu 20.02.2013 r. Następnie dokonywał dalszych wpłat w zróżnicowanych kwotach aż do dnia 18.01.2018 r., kiedy odnotowana została ostatnia wpłata na kwotę 659,68 zł. Do powyższej daty D. B. (1) uiścił łącznie kwotę 81.258,17 zł, z czego pożyczkodawca kwotę 23.714,44 zł zarachował na poczet spłaty kapitału, zaś pozostałą kwotę na poczet odsetek, odsetek karnych oraz opłat i prowizji.

/okoliczność przyznana; nadto: rozliczenie pożyczki – k. 79-80/

Uznając, iż pożyczkobiorca opóźnił się w spłacie wymagalnego zadłużenia bank dokonał obliczenia odsetek za opóźnienie za okres od dnia 20.08.2017 r. do 17.10.2018 r., które wyniosły 12.384,43 zł, z czego spłacono kwotę 29,85 zł.

/okoliczność przyznana; nadto: wyciąg odsetek za zwłokę – k. 83/

Pismem opatrzonym datą 1.09.2017 r., nadanym w dniu 12.09.2017 r. (...) Bank (...) S.A. wezwał D. B. (1) do zapłaty kwoty 3.943,78 zł w terminie 14 dni roboczych w związku z niespłaceniem wymagalnego zadłużenia. Pismo zostało odebrane w dniu 15.09.2017 r.

/dowód: wezwanie do zapłaty wraz z wyciągiem operatora pocztowego – k. 84-88/

Pismem datowanym na 17.11.2017 r., nadanym w placówce pocztowym 28.11.2017 r. na adres przy ul. (...) Bank (...) S.A. wypowiedział D. B. (1) rzeczoną umowę pożyczki hipotecznej, jako powód wskazując utrzymywanie stanu zadłużenia przeterminowanego. Okres wypowiedzenia został określony na 30 dni. Jednocześnie w treści pisma wskazano, że w tym okresie pożyczkobiorca winien wpłacić na wskazany numer rachunku bankowego kwotę 206.465,32 zł tytułem spłaty całego zadłużenia wraz z naliczonymi prowizjami, opłatami oraz odsetkami. Korespondencja została przekazana do doręczenia w dniu 04.12.2017 r., a następnie dwukrotnie awizowana w Urzędzie Pocztowym nr (...) w G. –w dniu 4.12.2017 r. oraz 12.12.2017 r. Wobec nieodebrania przesyłki przez adresata została zwrócona do nadawcy.

/dowód: wypowiedzenie umowy wraz z wyciągiem operatora pocztowego –k. 89-94/

Pismem z dnia 8.03.2018 r. pełnomocnik (...) Bank (...) S.A. wezwał D. B. (2) do spłaty zadłużenia wynikającego z zwartej umowy pożyczki w kwocie 211.016,72 zł.

/dowód: wezwanie do zapłaty wraz z kopią księgi nadawczej – k. 40-43/

Wyliczone przez pożyczkodawcę na dzień 18.10.2018 r. zadłużenie D. B. (2) wynosiło 215.003,69 zł, z czego kwota z tytułu niespłaconego kapitału wnosila 197.785,56 zł.

/dowód: wyciąg z ksiąg banku – k. 81; tabela dotycząca naliczania odsetek za zwłokę – k.83/

W piśmie datowanym na 28.05.2019 r. (data prezentaty 31.05.2019 r.) pełnomocnik D. B. (2) wskazał, że wobec nie zawarcia w treści umowy pożyczki prawem wymaganej informacji o prawie do odstąpienia przez konsumenta od tejże umowy, składa w imieniu pozwanego oświadczenie, iż korzysta z sankeji kredytu darmowego.

/dowód: pismo z dnia 28.05.2019 r. – k. 137-138/

Sąd zwążył, co następuje.

W zakresie objętym sporem Sąd dokonał ustaleń faktycznych na podstawie zaoferowanych przez strony postępowania dowodów o charakterze dokumentarnym, które nie budziły wątpliwości co do autentyczności, bowiem analizowane łącznie przez pryzmat twierdzeń i stanowisk stron stanowiły wewnętrznje zgodną i logiczną całość, tym samym brak było podstaw co kwestionowania ich mocy dowodowej.

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Zgodnie z treścią art. 3 Ustawy z dnia 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2011.126.715 z dnia 2011.06.17) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za taką umowę uważa się w szczególności umowę pożyczki.

Wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie mając na uwadze, iż umowa kredytu została zawarta w 2013 r. zastosowanie będą miały przepisy art. 35 i 46 ustawy o kredycie konsumenckim, które choć zostały uchylone ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, zgodnie z art. 85 te same przepisy mają zastosowanie do kredytów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 29 i 35 ww. ustawy zawierają szczegółowo określone przez Ustawodawcę wymogi, którym sprostać winna każda umowa, która kwalifikuje się jako umowa kredytu konsumenckiego zabezpieczonego hipotecznie. W przepisach tych wskazuje się, że umowa powinna być zawarta w formie pisemnej (chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę) i doręczona konsumentowi, a przy tym winna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. W treści umowy, stosownie do art. 35 ust. 1 pkt 6 u.k.k., powinny znaleźć się również informacje o terminie, sposobie i skutkach odstąpienia od umowy przez konsumenta, jeżeli takie prawo konsumentowi przysługuje. Celem art. 35 u.k.k. jest zapewnienie konsumentowi łatwego dostępu do informacji na temat warunków udzielonego mu kredytu oraz jego sytuacji prawnej w związku z kredytem. Dokument umowy, który otrzymuje konsument, ma stanowić zwięzłe kompendium informacji prawnej dla konsumenta, tak aby nie musiał on ponosić kosztów transakcyjnych (wysiłku, wydatków) w celu uzyskania potrzebnych mu wiadomości. Dokument umowy ma być instrumentem redukującym asymetrię informacyjną między kredytodawcą a konsumentem na temat sytuacji prawnej stron. (por. Czech Tomasz. Art. 35. W: Kredyt konsumencki. Komentarz. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2012.).

Jeżeli umowa jest ważna (tzn. uzgodniono minimalne warunki tej umowy), a w dokumencie umowy nie zamieszczono elementów wymaganych przez art. 35 ust. 1 u.k.k. i elementów tych nie przekazano konsumentowi w inny sposób, kredytodawcę mogą spotkać sankcje o charakterze cywilnoprawnym - sankcja odszkodowawcza, sankcja kredytu darmowego (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 lipca 2019 r. V ACA 118/18).

Zgodnie z art. 46 u.k.k. w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 35, konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy za okres 4 lat poprzedzających dzień złożenia tego oświadczenia i w sposób ustalony w umowie. Uprawnienie to wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy. Sankcja kredytu darmowego polega zatem w ogólności na uprawnieniu konsumenta do spłaty kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy. Celem sankcji kredytu darmowego jest pozbawienie kredytodawcy prawa do pobierania odsetek i innych opłat określonych w umowie z tytułu udzielonego kredytu za naruszenie obowiązków informacyjnych. Ustawa wskazuje wyraźnie, że sankcja kredytu darmowego odnosi się oprócz odsetek jedynie do kosztów należnych kredytodawcy. Sankcja ta w daleko idący sposób modyfikuje treść stosunku prawnego łączącego kredytodawcę z konsumentem na niekorzyść tego pierwszego.

Wykładnia językowa art. 46 ust. 1 u.k.k. wskazuje, że skutki związane z sankcją kredytu darmowego powstają - *verba legis* - "po złożeniu" oświadczenia. Oświadczenie konsumenta uznaje się za złożone z chwilą, gdy doszło do kredytodawcy w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.). Oświadczenie konsumenta powinno być złożone w formie pisemnej *ad probationem* (art. 46 ust. 1 u.k.k. w zw. z art. 73 § 1 k.c.). Nie ma przy tym przeszkód, aby takie oświadczenie zostało złożone dopiero w trakcie procesu sądowego wytoczonego przez bank przeciwko konsumentowi o zwrot kredytu konsumenckiego w całości lub w części (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 lipca 2019 r. V ACA 118/18).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że niewskazanie przez kredytobiorcę, tj. stronę powodową w treści umowy o pożyczkę hipoteczną nr (...) w sposób jasny i precyzyjny informacji o terminie, sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od tejże umowy stanowi naruszenie dyspozycji art. 35 ust. 1 pkt 6 u.k.k. Podnoszony przez stronę powodową argument, iż za realizację wskazanego obowiązku informacyjnego należy uznać zapis § 3 ust. 12 umowy pożyczki nie zasługuje na aprobatę, bowiem treść tejże klauzuli umownej normuje wyłącznie skutki złożenia przez pożyczkobiorcę oświadczenia przewidzianego w art. 46 u.k.k., tj. skorzystania z sankcji kredytu darmowego, a zatem dotyczy zupełnie innego zagadnienia. Przedmiotowa umowa nie zawiera natomiast informacji właściwych z zakresu prawa do odstąpienia przez konsumenta od umowy, które to uprawnienia zostały uregulowane w rozdziale 5 przywoływanej ustawy, wobec czego naruszenie ustawowego obowiązku nie może budzić wątpliwości.

W takich okolicznościach, kiedy pozwany złożył oświadczenie o skorzystaniu z ustawowego dobrodziejstwa sankcji kredytu darmowego (vide. pismo z dnia 28.05.2019 r. – k. 137-138) zwraca on kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy za okres 4 lat poprzedzających dzień złożenia tego oświadczenia w terminie i w sposób ustalony w umowie, a zatem w 300 ratach płatnych finalnie do dnia 20.08.2038 r.

Biorąc zatem pod uwagę, że w okresie od 02.2013 r. do 29.05.2015 r. przedmiotowy kredyt konsumencki nie charakteryzował się przymiotem darmym, bowiem jak wskazano wyżej sankcja ta dotyczy tylko okresu 4 lat poprzedzających dzień złożenia oświadczenia w tym przedmiocie, dla potrzeb oceny zasadności złożonego przez powódkę wypowiedzenia, zliczeniu winny ulec najpierw należności w postaci kapitału oraz odsetek za powyższy okres, co daje sumę należności 42.815,15 zł. W dalszej kolejności, poddając analizie okres od 06.2015 r. do 08.2017 r., tj. miesiąca poprzedzającego wystosowanie przez pożyczkobiorcę wezwania do zapłaty z dnia 1.09.2017 r., w którym to okresie przedmiotową umowę dotykała już sankcja „darmowości” wskazać należy, że poszczególne należności ratalne za tenże okres wynosić powinny po 789,67 zł tytułem spłaty kapitału, a to z tej racji, iż wg stanu spłaty kapitału na 06.2015 do spłaty pozostała kwota 214.791,67 zł, zatem sumę tę należało podzielić na 272 równe części (objęte sankcją darmowości, zaś dotychczas upłynęło 28 okresów ratalnych), co pozwoliło na uzyskanie kwoty raty kredytu dotyczącej spłaty wyłącznie pożyczonego kapitału bez innych opłat, czy odsetek. Wobec nieprzedstawienia przez stronę powodową innego rodzaju danych, czy wyliczeń, powyższe działanie pozostawało jedyną możliwością uzyskania kwoty raty pożyczki w okresie „darmym”. Należności za okres od 06.2015 r. do 08.2017 r. wyniosły zatem 20.531,56 zł, zaś łączne należności za okres od 02.2013 do 08.2017 r. wyniosły 63.346,71 zł. Zważywszy zatem na treść dokumentu rozliczenia pożyczki, który przedłożyła strona powodowa (vide. k. 79-80), z którego to dokumentu wynika, że do dnia 1.09.2017 r. D. B. (1) dokonał wpłat na łączną kwotę 75.258,17 zł stwierdzić należy, iż w dacie dokonania wezwania do zapłaty, co zgodnie z §7 ust. 7 umowy pożyczki warunkowało możliwość jej wypowiedzenia, saldo spłat pożyczki zaciągniętej przez powoda charakteryzowało się nadpłatą wynoszącą ponad 10.000 zł, wobec czego wypowiedzenie z dnia 17.11.2017 r. było całkowicie bezpodstawne, albowiem nie ziszczyły się warunki wymienione we wspomnianym §7 ust. 7 umowy pożyczki, zgodnie z którymi pożyczkodawca ma prawo wypowiedzieć umowę, kiedy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, a takich okoliczności, wbrew ciężącemu na powodzie obowiązkowi, powodowy bank nie wykazał. Niewątpliwie przedmiotowa umowy nadal łączy strony, przy jej zmodyfikowanej treści wobec zastosowania sankcji kredytu darmowego. Tym samym, o ile w ocenie Sądu brak było wątpliwości co do istnienia umowy, możliwości zapoznania się przez pozwanego zarówno z treścią wezwania do zapłaty oraz oświadczenia pożyczkodawcy o wypowiedzeniu, o tyle w świetle poczynionych ustaleń faktycznych oraz rozważań prawnych, czynności te należało uznać za bezpodstawne i niewywołujące jakichkolwiek relewantnych skutków prawnych, co czyni przedmiotowe powództwo bezzasadnym w całości, o czym orzeczono w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98, 99 i 108 k.p.c., tj. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Strona powodowa przegrała niniejszy spór w całości, wobec czego zobligowana jest do zwrotu pozwanemu poniesionych przez niego kosztów postępowania, na które składały się koszty zastępstwa procesowego strony przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, którego wynagrodzenie w kwocie 10.800 zł ustalono na podstawie § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.